

been – tien

[e] x [i]

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder *been* of *tien*.

Nederland, vriendelijk, eerlijk, alleen, politie, teen, telefoneren, ziekenhuis, triest

 been	<h1>10</h1> tien

Hoe vorm je de klank?

[je] van *been*

- laat je onderkaak een heel klein beetje naar beneden gaan
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
- doe je tongrug omhoog naar het voorste deel van je gehemelte
- met de zijranden achteraan van je tong voel je je bovenkiezen
- trek je mondhoeken naar achteren en span je lippen

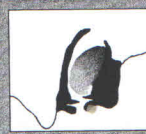
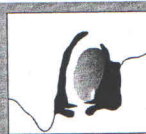
[je] van *tien*

- laat je onderkaak bijna niet naar beneden gaan, minder dan bij de [ee] van *been*.
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
- doe je tongrug sterk naar boven en naar voren
- met de zijranden van je tong voel je je bovenkiezen
- trek je mondhoeken naar achteren
- voel nog meer spanning in je lippen en in je tong dan bij de [ee] van *been*

Pas op!

-tisch op het einde van een woord spreken vanuit als [ies].

VOORBEELD: *fantastisch*, *fantasties*, *romantisch*, *romanties*

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Ken je Ierland?

Ja / Nee, en jij?

Eet je veel vlees?

Ja, vlees vind ik heerlijk.
Nee, vlees vind ik vies.

[Vlees fint]

[Vlees fint ik vies]

1A

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

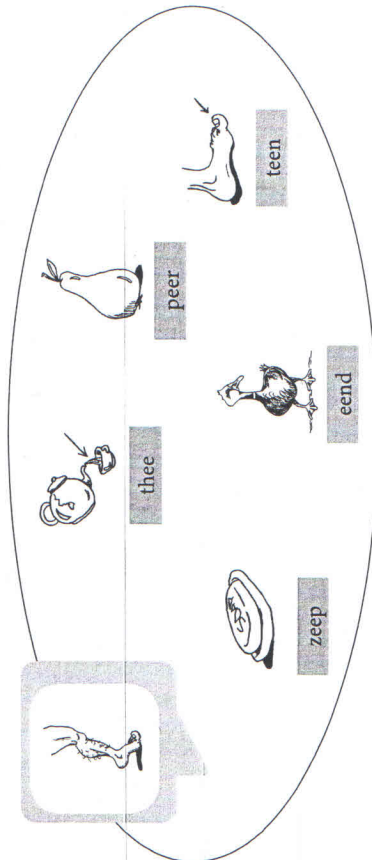
 <h1>10</h1>	 <h1>10</h1>	 <h1>10</h1>
1. ☐	5. ☐	9. ☐
2. ☐	6. ☐	10. ☐
3. ☐	7. ☐	11. ☐
4. ☐	8. ☐	12. ☐

4 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	bier	veer	vier
2	les	lees	Lies
3	liep	lip	leep
4	nee	niet	net
5	leef	lief	lef
6	tien	teen	tin
7	twee	tree	drie
8	zee	zien	zin
9	stijl	stiel	steel
10	vel	veel	viel

5 Luister naar de volgende woorden.

thee peer teen
zeep eend

18

6 Zeg na.

	10	iets dier ziek lief vier bier wie drie
34	▼	één lees neef deel geen weet nee twee

	10	leeg leed leef keel steel speer zee
36	▼	lieg lied lief kiel stiel spier zie

	10	niets friet dief triest fiets nieuw file koffie
37	▼	weer eet geef breed feest sneeuw alleen café

	10	probleem heerlijk vreemdeling tevreden beneden telefoneren integendeel wetenschap
38	▼	kritiek fantastisch sympathiek optimistisch verdieping romantisch praktisch psychologie

	+10	idee negatief negentien president iedereren aperitief
39	▼	peterselie kilometer economie televisie democratie epidemie

	10	excuseer meneer geven en nemen tenen en benen zeker weten vast en zeker toneel spelen
40	▼	vriendelijke politie vieze diertjes klassieke muziek een biertje alstublieft drie kwartier vliegen hier niet fietsen

	+10	heel sportief veel liefs geen idee tien kilometer helemaal niet Chinees eten
42	▼	

Wat hoor je? Zet het nummer bij de juiste tekening.

			
☐	☐	☐	☐

			
☐	☐	☐	☐

mes – kip

[ɛ] x [i]

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder mes of kip.

kin, enkel, wimper, bil, elleboog, nek, vinger, lip, wenkbrauw

 mes	 kip

Hoe vorm je de klank?

- [i] van *kip*
- laat je onderkaak een klein beetje naar beneden gaan
 - hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
 - doe je tongrug naar boven en een beetje naar voren
 - ontspan je lippen

- [ɛ] van *mes*
- doe je mond een beetje meer open dan bij de [i] van *kip*
 - hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
 - doe je tongrug een beetje naar boven
 - ontspan je lippen

Pas op!

Het suffix *-ig* zoals in de woorden *plezierig, grappig, ...* spreek je uit als [əch], met de [ə] van *de*.

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Heb je les op dinsdag?
Ja, ik heb elke dag les.
Nee, niet op dinsdag.

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

					
1. ☐	☐	5. ☐	☐	9. ☐	☐
2. ☐	☐	6. ☐	☐	10. ☐	☐
3. ☐	☐	7. ☐	☐	11. ☐	☐
4. ☐	☐	8. ☐	☐	12. ☐	☐

4 Duid het (nonsens)woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	sip	sep	siep
2	neet	nit	net
3	hiep	hip	hep
4	dil	del	diet
5	bim	bam	bem
6	klees	kles	klis
7	priek	prik	prek
8	steem	stem	stim

5 Hoeveel woorden tel je in elke zin?

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

6 Zeg na.

55		elf nek zes les pet ben weg stem spel
56		ik vis zin lip dik kick gil wit fris

57		en mes bel ken pel bed zet legt wenst
		in mis bil kin pil bid zit ligt winst

58

elk
echt
geld
test
stress
rechts
kerst
herfst

kind
vind
ring
stipt
wild
links
licht
gids

59

elftal
lekker
mensen
dertien
zestien
bekend
hersens
proces

ingang
liggen
kennis
dinges
vingers
schilder
stille
misdaad

60

snelweg
kersvers [kersfers]
letterspel
wegdenken
gekkenwerk
knettergek
lekkerbek

61

knipperlicht
koningskind
linkerpink
viswinkel
lichtgewicht [lichtchawicht]
gisterenmiddag
kippenwit

62

insect
kennis
minnares
interesse
instrument
tentoonstelling
indrukwekkend

63

les hebben
elk toilet
elf procent
erg sterk
verse melk
Jan met de pet
gekke docenten
beste wensen
scherpe messen
tot zestig tellen [tot-sestach]

64

slim kind
witte slip
frisse wind
Finse vis
dikke kikker
simpele zin
de film begint
Britse winkels
Wimbledon winnen
links en socialistisch

65

geld stinkt
beste Rik
sels in bed
sterke wind
op je vingers tellen
perfecte minnaar
dertig min tien
kip met erwijes [erdtas]
mondelinge test
de hik hebben

7 Zeg na.

[glimlacht seldal]
[is cheen]

Hij glimlacht zelden.

Twintig min dertien is geen zes.

Mechelen ligt dichtbij Antwerpen.

Vind je Bert Sels sympathiek?

Witte hemden vind ik geweldig mooi.

Test jij zijn kennis van het Engels?

De perfecte les zit vol afwisseling.

Met zijn intelligentie is er niets mis.

Bidden doe ik in de kerk of in mijn bed.

Het is in het begin wel even wennen.

Hij is wellicht te streng voor zichzelf.

Prins op wit paard zoekt prinses met veel geld.

Zit die terrorist nu nog niet in de gevangenis!

Die stommerik denkt dat hij de eerste minister is.

Ik wil niet naar die Belgische film en mijn vriend evenmin.

[ik chawel(dach)]
[kennis fan]
[les sit fol]
[met san]

[zichself]
[paart soekt] [met feel]

8 Stel de vragen aan iemand in de klas. Antwoord met een volledige zin.

Heb je kinderen?

Wat is je lievelingsfilm?

Bespeel je een muziekinstrument? Welk?

Heb je het hier naar je zin?

Zit je vaak op het internet?

Heb je zin in iets lekkers?

Kom je uit een gek gezin?

Hou jij van moderne schilderijen?

Wat vind je het belangrijkste: een interessante baan of een hoog salaris?

Krijg je ook een kick van klimmen in de bergen?

Wil jij jouw geld op mijn rekening zetten?

Wat heb je liever: verse kip of diepvrieskip?

Hecht jij veel belang aan een correcte spelling?

Drink je vaak whisky?

[gek chazijn]
[wat find]
[kik fan]

[diepvrieskip]

11 Taalriedels

Wil je iets drinken?
Ja, graag.
Thee of wijn?
Geen van beide.

Wat eten we?
Vlees met rijst.
Mm, lekker!
Wijn erbij?
Nee, thee.

12 Dialoog

Weet je wat ik vrijdag doe?
Nee? Vertel eens even.
Tv-kijken met Peter.
Gezellig zeg.

[Ik vrijdagch]

[Gazeläch sech]

13 IJ-verhaal

Kom dacht het meisje, ik maak een reisje.
Ze was wel nog klein, toch nam ze de trein.
Ze zei: "Ik reis naar een paleis van ijs".

[paaljis fan]

14 Stel de vragen aan iemand in de klas. Antwoord met een volledige zin.

Eet je graag rijst?
Stryk je je eigen kleren?
Ga je regelmatig naar de discotheek?
Respecteer je de regels van het verkeer?
Reis je met de trein naar het werk of naar de les?
Wat eet jij als ontbijt?
Ken je vaak tijdschriften? Welke?
Wat zijn de voor- en nadelen van studeren in een vreemd land?
Twijfel je wel eens aan jezelf?
Welke bekende leider zou je graag beter leren kennen? Waarom?
Wat denk je, is er een hemel of een hel?
Ben je eertlijk, verlegen, rijk?
Zou je het liefst professor, apotheker of reisleader zijn? Waarom?

[reegals fan at farker]

[wat sijn]

15 Tongtwisters

Vijf fijne kleine meisjes eten ijsjes.
De ijsberen hebben heimwee naar de bergen van ijs.
Twee cursisten op de hogesnelheidstrein vinden het lekker fijn om met z'n tweeën te zijn.
[met señ]

bus – muur – koe

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder bus, muur of koe.

huur, rust, voet, brug, fusie, oefening, tussen, beroep, paraplu

 bus	 muur	 koe
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Hoe vorm je de klank?

[u] van bus

- laat je onderkaak een beetje naar beneden gaan (je mond is niet gesloten)
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
- doe je tongrug naar boven en een beetje naar voren
- met de zijranden van je tong voel je op sommige plaatsen je bovenkieszen
- maak je lippen een beetje rond

Tip!

Als de [u] niet goed lukt, kan je proberen om die vanuit de [e] van *de* te vormen. Zeg de [e] van *de* maar maak je lippen rond.

[uu] van muur

- laat je onderkaak niet naar beneden gaan, je mond is bijna gesloten
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
- doe de rest van je tong sterk omhoog, naar voren
- met de zijranden van je tong voel je je bovenkieszen
- maak je lippen heel sterk rond alsof je blaast
- voel de spanning in je lippen en in je tong

Tip!

Als de [uu] niet goed lukt, kan je proberen om die vanuit de [ie] van *tien* te vormen. Je zegt de [ie] en verandert niets, alleen de positie van je lippen. De positie van de tong en van de kaak blijft dus hetzelfde. Als je steeds opnieuw van de [ie] naar de [uu] verandert, krijg je het effect van een sirene. Dit is een goede oefening om de [uu] te leren vormen.

3A
[y] x [y] x [u]

3B

5 Luister naar de volgende woorden.

[oe] van *koe*
 - laat je onderkaak niet naar beneden gaan, je mond is bijna gesloten, zoals bij de [uu] van *muur*
 - trek je tongpunt naar achteren, weg van de ondertanden
 - doe je tongrug sterk naar boven en naar achteren in de mond
 - maak je lippen heel sterk rond, zoals bij de [uu] van *muur*

Tip!

Om van de [uu] van *muur* naar de [oe] van *koe* te gaan verander je alleen de positie van de tong, van heel sterk vooraan, naar heel sterk achteraan.

2 Antwoord en stel één van de vragen aan iemand in de klas.

Hoe lang duurt een kus? Een kus duurt 2 minuten.	Hoe lang duurt een zoen? Een zoen gaat vlieg. (gaat vlucht)	Hoe lang kust een mus? Uren en uren.
---	--	---

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

1. ☐	☐	☐	5. ☐	☐	☐	9. ☐	☐	☐
2. ☐	☐	☐	6. ☐	☐	☐	10. ☐	☐	☐
3. ☐	☐	☐	7. ☐	☐	☐	11. ☐	☐	☐
4. ☐	☐	☐	8. ☐	☐	☐	12. ☐	☐	☐

4 Duid het (nonsens)woord aan dat je hoort.

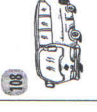

	A	B	C
1	buk	boek	buuk
2	lus	luus	loes
3	buur	bur	boer
4	bus	boes	buis
5	Rus	roes	ruus
6	oer	uur	ur
7	vuren	voeren	vurren
8	ploep	plup	pluup
9	rust	roest	ruust
10	oef	uf	uuf

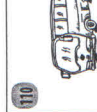
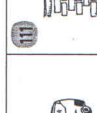
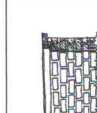
Wat hoor je? Zet het nummer bij de juiste tekening.

6 Zeg na.

 105	 106	 107
juf mus nul mug rug vlug brug stuk	uur nu duw vuur huur buur duur muur	oef boer hoed boek roep bloem vloer stoel

 108	 109	 110
uk mus ruf put stuk	uuk muus ruuf puut stuuk	oek moes roef poet stoek

 109	 110	 111
kus jurk centrum druppel rusten schuldig cursus gelukkig luchthaven knuffelen telefoonnummer	zuur juli uniek natuur zenuw brutaal muziek huwelijk avontuur confituur burenruzie	zoet bloemen toerist groenten fulltime boete oefen woensdag ontmoeten journalist moedertaal

 110	 111	 112
nuchtere Russen weiterusten zus vlug terug	dure paraplu's uren en minuten huren en verhuren	goed bedoeld een goed gevoel (goet chawoel) groene soep

30

8 Zeg na.

De cursist kust de cursiste. [dansvloer]
 Loes kust je broer op de dansvloer.
 Tuur zoent je zus in de bus. [just cheen] [at suur]
 Pas op! Poep op de stoep!
 Ik lust geen augurken in het zuur maar wel zoete confituur.
 "Boe dag koe", zei de buur tegen de koe. [met son]
 Tuur staat met zijn rug tegen de muur te koekeleeren.
 Hoe vroeg moet je morgen op de luchthaven zijn?
 Het boeket dure bloemen staat op de boekenkast.
 Bedoel je de boekenkast tegen de muur?
 Die heb ik in de vroege uurtjes vlog gepoetst. [lurtjæs fluchapoets]
 Hoozo, komen de buren op bezoek?
 Neen, maar mijn moeder komt mijn unieke kunstwerk bekijken.

9 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Heb je broers of zussen?
 Ja, ik heb een broer. [of suse]
 Nee, ik heb geen zus. [hep cheen]

10 Taalriedels

Dag, hoe gaat het?
 Goed en met u? [look choet]
 Ook goed, dank u.
 En met uw broer?
 Goed, dank u.
 En met uw zus?
 Goed, dank u.
 Mijn zus heet Truus.
 Mijn broer heet Koen.
 Mijn zus neemt de bus.
 Mijn broer gaat te voet.
 Mijn zus geeft een kus.
 Mijn broer geeft een zoen.
 Mijn zus zit op een kruk.
 Mijn broer zit op een stoel.

11 Stel de vragen aan iemand in de klas. Antwoord met een volledige zin.

Hoe heet je moeder?
 Wat is je telefoonnummer?
 Studeer je aan de universiteit?
 Lust je zure citroenen?
 Hoe voel je vandaag?
 Hoe heet je buurman?
 Noem een Belgische kuststad.
 Ben je een boeddhist?
 Ga je soms op bezoek bij je buren?
 Heb je broers of zussen? Hoeveel?
 Is de supermarkt in je buurt goedkoop?
 Hoe vaak poets je je schoenen?
 Ben je soms jaloers op je broer of je zus?

113	+	cultuur structuur rustige muziek juni, juli en augustus een vurige kus
114	+	kunstboek geluksgevoel [gelukschaveel] rust roest vlug moe een vroege bus
115	+	zuurzoet buurtonderzoek tot nu toe een goed excuus enthousiast publiek

7 Pictogrammen

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

bom – boot

[ɔ] × [o]

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder *bom* of *boot*.

wolk, dromen, hoofd, helikopter, piloot, op, hoge, zonnig

 bom	 boot
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Hoe vorm je de klank?

[o] van *bom*

- laat je onderkaak naar beneden gaan, je mond is open
- doe je tongpunt naar achteren, weg van je ondertanden
- doe de rest van je tong een beetje naar achteren en naar boven
- maak je lippen een beetje rond maar span ze niet op

[oo] van *boot*

- laat je onderkaak lichtjes naar beneden gaan, minder dan bij de [o] van *bom*
- doe je tongpunt naar achteren, weg van je ondertanden
- doe de rest van je tong een beetje meer naar achteren dan bij de [o] van *bom*
- maak je lippen rond, veel meer dan bij de [o] van *bom*
- voel de spanning in je lippen en in je tong

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Kom je morgen naar school?
Ja, ik kom morgen naar school.
Nee, ik kan morgen niet komen.

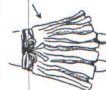

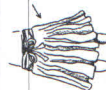

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

					
1. ☐	☐	5. ☐	☐	9. ☐	☐
2. ☐	☐	6. ☐	☐	10. ☐	☐
3. ☐	☐	7. ☐	☐	11. ☐	☐
4. ☐	☐	8. ☐	☐	12. ☐	☐

4 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B
1	om	oom
2	ros	roos
3	kop	koop
4	rot	rood
5	zon	zoon
6	bos	boos
7	bot	boot
8	grot	groot
9	bord	boord
10	bommen	bomen

5 Hoor je de [o] van *bom* of de [oo] van *boot*? Duid aan.

					
					
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐		☐	☐
☐	☐	☐		☐	☐

4A

4B

				
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

6 Zeg na.

	
op och bes kop ton zon zot vol	ook zo loop rood dood voor roos hoog

	
rok dof god kok kopje rokken koppen potten	rook doof goot kook koopje roken kopen poten

	
dollar koffer dochter gezond perron dolfijn spontaan opruimen stommerik postzak [postzak]	euro hotel modern gewoon loket olifant emotioneel [emoosjoeneel] schoonmaken idiot politiebureau

	
nog mond top sok tot pols bord kort klok soms	oog oor boom doos door hoofd brood woord school koorts

	
kortom comfort portemonnee morgenochtend zondagmorgen donderdagmorgen hondenhok longontsteking	foto voorhoofd voorlopig noordoosten chocolade overbodig psycholoog autoradio

	
porto kookpot rotzooi [rotsooi] robot oorlog rondlopen volkoren postbode	alcohol overmorgen loonkosten geboortedorp overeenkomst woordvolgorde [woortvolgorde] microgolfoven paspoortcontrole

	
kop op op slot volle zon stomme mop kopje koffie zonder zorgen zonnig balkon honger en dorst	goedkoop brood hoge koorts verboden te roken hoog en droog mooie ogen door en door open oren rode rozen

	
nog nooit op en top modern overal bewolkt complex probleem hoge concentratie tot over je oren schone sokken wonder boven wonder	

MAN - AAP [a] x [ə:]

5A

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

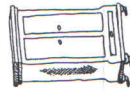
					
1. ☐	☐	5. ☐	☐	9. ☐	☐
2. ☐	☐	6. ☐	☐	10. ☐	☐
3. ☐	☐	7. ☐	☐	11. ☐	☐
4. ☐	☐	8. ☐	☐	12. ☐	☐

4 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	zaak	zak	zaal
2	baas	bas	baan
3	kwak	kwaak	kwaken
4	gaat	gat	gaten
5	slaan	slaat	sla
6	baas	bazen	bassen
7	naam	nam	namen
8	maan	man	manen
9	gaaf	gaf	gaven
10	graaf	graf	graf

5 Luister naar de volgende woorden.

kast

bal

tas

glas

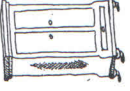

hart

Wat hoor je? Zet het nummer bij de juiste tekening.

6 Zeg na.

		bal tas bak vak man kast hart straf	ballen tassen bakken vakken mannen kasten harten straffen
		haar raam maan maak baard taart schaar tomaat	haren ramen manen maken baarden taarten scharen tomaten

		An mag zak zal had lach hal tak passen klacht	aan maag zaak zaal haat laag haal taak Pasen klaagt
		dan dag wat vlak slap smal strand land kalm dans	daar vaas waar zwaar slaap smaak straat kaart maart kaars

		achter arme tassen zakken bakken wassen plassen straffen kranten arrogant	aarde apen talen slagen dagen wagen praten razend maanden aangenaam
--	--	--	--

		afvalbak [afvalbak] appelsap krantenmand achterbank dagblad handige Harry zachte handen wat een nacht achter de kast knappe kapper gebakken appeltjes	paashaas aanvaardren aangename collega paarse sjaal aardige baas regionale taal speciaal verhaal magere kaas rare vraag naar het theater laat op de avond
---	---	---	---

		abnormaal afhalen afspraak garnaal aandacht zaterdag aardappel achternaam betaalpas adreskaartje aankomsthal	arrogante dames spannende finale grappige situatie warm water kat en kater mannen met baarden Nederlandse taal Lage Landen zware zakken Italiaanse macho's Haast je wat! [haafswat]
---	---	--	---

7 Pictogrammen

de - neus

[ə] × [ø]

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder de of neus.

een, deur, kamer, er, modieus, vrolijk, appartement, bouwen, nodig, regisseur

de	neus
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Hoe vorm je de klank?

[ə] van de

- laat je onderkaak een beetje naar beneden gaan
- ontspan je lippen
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden

[ø] van neus

- laat je onderkaak een klein beetje naar beneden gaan, minder dan bij de [ə] van de
- maak je lippen een beetje rond
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden
- doe het voorste gedeelte van je tong omhoog
- met de zijranden van je tong voel je op sommige plaatsen je bovenkieszen
- voel een lichte spanning in je tong en je lippen

Pas op!

- De suffixen *-lijk* en *-ig* spreken we uit als [lək] en [əç].

- De [ə] van *de* en de [ø] van *bus* worden ongeveer op dezelfde plaats in de mond gevormd. Voor de [ø] moet je alleen je lippen rondert maken.

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Vind je feestjes leuk?

Ja, ik vind feestjes leuk.

Nee, ik vind feestjes niet leuk.

[fɛə] [ɔs]

6A

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

de		de	
1. ☐	☐	5. ☐	☐
2. ☐	☐	6. ☐	☐
3. ☐	☐	7. ☐	☐
4. ☐	☐	8. ☐	☐
		9. ☐	☐
		10. ☐	☐
		11. ☐	☐
		12. ☐	☐

4 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	de	dus	deur
2	mus	mes	neus
3	dun	deun	de
4	Rus	reus	er
5	luk	leuk	lek
6	de	den	deun
7	drum	dreun	ren
8	keuze	kus	keus
9	leven	Leuven	loven
10	verlopen	ver gelopen	verder lopen

5 Luister naar de woorden. Onderstreep de syllabe met accent.

zeker	nemen	lente
aardig	beleefd	zeventig <small>(seeventach)</small>
kinderen	regenen	uitstekend
onmiddellijk	interessant	betekenis

Pas op! Het woordaccent ligt nooit op de [ə] van *de*.

6 Luister naar de woorden en duid de [ə] van de aan.

file	werker	college	verlegen
meisje	beleg	ellendig	verstandig
boter	gevolg	leveren	begeleiding
deksel	beperkt	dodelijk	afhankelijk

7 Zeg na.

je	jeu	
me	meu	
ke	keu	
ze	zeu	
be	beu	
le	leu	

132	de	▼	wagen navel puntje zuinig bezem smerig
134	de	▼	wettelijk bezoeken vervuilen rekenen verrassing anekdoten
135		▼	geur milieu [mijfeu] deur leuk jeugd beurt
136		▼	neutraal serieus ambitieus [ambiesjeus] luxueus [luuksuueus] ingenieur regisseur

137	 + de	▼	keuze peuter Leuven keuken meubel kleurig sleutel vleugel scheuren beken gebeuren
138	 + de	▼	geuren en kleuren verliefde kleuters een slecht humeur een vieze geur een beroemde auteur antieke meubels een ervaren regisseur een moeilijke jeugd neutrale kleuren morele steun

8 Luister goed. Welke woorden ontbreken er?

Wat _____ hand?
 Had _____ zo op verheugd?
 _____ over nagedacht en ik doe het.
 Het zal _____ gaan regenen.
 Ik ben je praatjes _____
 Hij kwam in _____ vertellen wat ze gedaan hadden.
 Kunt _____ misschien eens uitleggen _____ gebeurd?
 Zit _____ dan niet in?

9 Zeg na.

Wie is er aan de beurt?
 Heb je de sleutel van de voordeur?
 Mijn burens zijn altijd slecht gehumeurd.
 De directeur heeft een vreemde geur.
 Ze is verliefd op haar masseur.
 Verdorie, die boekenkast kan niet door de deur!
 Wat doe je nu? Je scheurt je blad in twee!
 Stijn Streuvels is een Vlaamse auteur.
 De chauffeur rijdt veel te snel over de vluchtheuvel!
 Daarvoor wordt hij zeker bekeurd!
 Kleuters vinden plaatjes kleuren leuk.
 Ik ben je leugens meer dan beu.
 Maar wat ik vertel, is echt gebeurd!
 Oranje is een felle kleur, vind je niet?
 Die vlinder heeft prachtige vleugels!
 Wat zie je er goed uit! Zo feestelijk, zeg!
 De jeugd van tegenwoordig heeft meer respect voor het milieu.

10 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Heb jij een lange neus?
 Ja, ik heb een hele mooie lange neus.
 Nee, ik heb een dikke neus.
 Nee, ik heb een kromme neus.
 Nee, ik heb een kleine neus.
 Nee, ik heb een brede neus.

KOUD - HUIS [au] x [œy]

7A

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

<p>175 </p> <p>Woon je in een oud huis? Ja, ik woon in een oud huis. Nee, ik woon in een nieuw huis.</p>	<p>176 </p> <p>Ga je wel eens uit? Ja, ik hou van uitgaan. Nee, ik kom nooit buiten.</p>
---	---

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

				
1. ☐	☐	5. ☐	☐	9. ☐
2. ☐	☐	6. ☐	☐	10. ☐
3. ☐	☐	7. ☐	☐	11. ☐
4. ☐	☐	8. ☐	☐	12. ☐

4 Duid het (nonsens)woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	lau	lui	leu
2	buis	baus	bus
3	koef	kouf	kuuf
4	stuik	stauk	staak
5	miauw	mieu	mioe
6	piep	puip	poup
7	zoem	zoum	zuim
8	wuif	wouf	woef

5 Luister goed. Welke klanken ontbreken er: [ui] of [ou]?

Z___ er niemand een robot kunnen ___ tvinden?
Die z___ me kunnen helpen in het h___ sh___ den.
Hij moet goed kunnen l___ steren en stofz___ gen.
Hij mag ook niet te veel energie verbr___ ken.
Die ___ de vr___ w schrijft nog zonder f___ ten.

6 Zeg na.

179 	<p>oud gauw kous lauw zout rauw touw vrouw</p>	<p>180 </p> <p>uit lui duif muis huid vuil luid bruid</p>
---	--	--

7 Zeg de volgende (nonsens)woorden na.

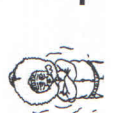

181 	<p>zout koud bout dauk haus maus saus joust</p>	<p>182 </p> <p>zuid kuit buit duik huis muis suis juist</p>
---	---	--

8 Zeg na.

182 	<p>ouders houten fouten auteur trouwen gebouw bouwgrond rauwkost</p>	<p>183 </p> <p>buiten huizen suiker Duitser krupen ruimte kruispunt huisdier</p>
---	--	---

183 	<p>augustus onthouden flauwvallen nauwelijks vrouwelijk toeschouwer autosnelweg geldautomaat</p>	<p>184 </p> <p>uitnodigen fluisteren verhuizen vuilnisbak duidelijk bridegom ziekenhuis dierentuin</p>
---	--	---

7B

			
koude saus oude gebouwen blauwe kousen gouden trouwring	bruine buik luie duiven Duits tuinhuis luid fluiten	oude trui vuile kousen de auto sluiten ouderwetse huizen	

9 Luister goed. Welke syllabe krijgt het accent? Duid het aan.

- stofzuigen [stofsuiɡen] overtuigen gebruiken
- toeschouwer uitgeven [uitscheeva] opruimen
- uiteindelijk uitvoerig [uitfoerach] uiteraard
- huisarts zuinig struikelen
- ouderwets flauwekul uitvinding [uitvɪndɪŋ]

Luister nog een keer en zeg na.

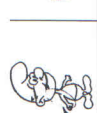

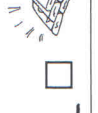

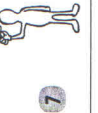

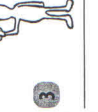

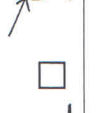

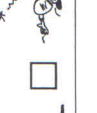

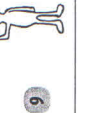

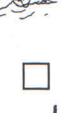

10 Zeg na.

Die flauwe vrouw valt wel eens flauw.
 De sauna zuivert je huid.
 Wie neemt er nu een koude douche in zijn tuin?
 De huisvrouwen staan buiten te fluisteren.
 Buitenhuiswerkende vrouwen luieren nauwelijks.
 Hij is met de juiste vrouw getrouwd.
 De auto staat op het kruispunt.
 De stoute kinderen krijgen geen fruit.
 Hij draagt een bruin hemd met korte mouwen.
 Hij haalde zijn schouders op en ging fluitend naar buiten.
 Buitenlandse cursisten zouden minder fouten maken.
 De acteurs kregen uitzonderlijk veel applaus.
 Zulkte oude auto's verbruiken veel meer.
 Uiteraard kunnen clowns serieuze mensen zijn.
 Ik kan zijn huidige vrouw echt niet uitstaan.

11 Dialoog

Ik voel vlianders in mijn buik!
 Dat laat me koud!
 Luister naar het gefluister van mijn hart.
 Wat een flauwekul!
 Ik hou van jou!
 Ik hou van jouw blauwe auto. (Uitskruiken :)

12 Pictogrammen

13 Taalriddlels

Waar staat jouw huis?
 In Luik.
 Heb je een tuin?
 Nee, ik kom niet buiten.

Neem je trui!
 Waarom?
 Het is koud buiten!

14 Welke emotie hoor je? Kruis aan.

- Zullen we nu de hond buiten laten? blij / vriendelijk boos / ironisch
- Ja, ik hou van koud weer. blij / vriendelijk boos / ironisch
- Fruit eten is goed voor je buik. blij / vriendelijk boos / ironisch
- Jij kan uitstekend met de auto rijden! blij / vriendelijk boos / ironisch
- Wil je nou alsjeblift de radio uitzetten? blij / vriendelijk boos / ironisch
- Nodig je ouders maar uit, wat een goed idee. blij / vriendelijk boos / ironisch
- Uw uitleg is heel duidelijk, mevrouw. Dankuwel. blij / vriendelijk boos / ironisch
- Wat leuk dat je me wil helpen in het huishouden! blij / vriendelijk boos / ironisch
- Ach, hou nu maar op met die flauwekul! blij / vriendelijk boos / ironisch
- Ja, hier is de lucht nog heel zuiver. blij / vriendelijk boos / ironisch

Luister nog een keer en herhaal de zinnen.

BEEN - MES - WIJN [e] x [ɛ] x [ɛi]

8A

Pas op!
 Het suffix *-lijk* zoals in de woorden *gemakkelijk*, *lelijk*, ... spreekt je uit als [ɛk], met de [ɛ] van *de*.
 Samenstellingen met *-rijk* zoals in *belangrijk* spreken je wel uit met de [ɛi] van *wijf*.

2 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Ken je België?
 Ja / Nee, en jij?

3 Luister en duid aan welke klank je hoort.

								
1. ☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. ☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. ☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. ☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
			5. ☐			9. ☐		
			6. ☐			10. ☐		
			7. ☐			11. ☐		
			8. ☐			12. ☐		

4 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	bed	☐ beet	☐ bijt
2	zwem	☐ zweem	☐ zwijm
3	slijt	☐ slet	☐ sleet
4	heel	☐ heil	☐ hel
5	lijk	☐ leek	☐ lek
6	strek	☐ strijk	☐ streek
7	rest	☐ racet	☐ rijst
8	reden	☐ rijden	☐ redden
9	mijt	☐ meet	☐ met
10	lef	☐ lijf	☐ leef

5 Luister naar de volgende woorden.

peer teen ceend

keel zeep

weg fles pen

geld melk

rijst trein meisje

ei ijsje

Wat hoor je? Zet het nummer bij de juiste tekening.

6 Luister goed naar de vraag. Welk woord hoor je? Kruis het juiste antwoord aan.

Rijd / Reed je elke dag naar Amsterdam?
 Ja, en vaak stond ik uren in de file.
 Neen, soms neem ik de trein.

Hoe lang blijf / bleef jij in Berlijn?
 Ik was er nooit langer dan een maand.
 Ik kom volgende week terug.

Krijgen / Kregen jullie ook cadeautjes met Kerstmis?
 Ja, dat hoop ik wel!
 Ja, we gaven elkaar steeds iets kleins.

Kijk / Keek je vaak naar het journaal?
 Ja, elke dag.
 Ja, maar nu heb ik geen tijd meer.

Snijdt / Sneed je moeder je vlees?
 Neen, dat kan ik toch zelf!
 Ja, toen ik klein was deed ze dat.

7 Zeg na.

79		☐	eet één zee neen geel weet week vlees
80		☐	en elf pet vet pen bel net ster
81		☐	ei ijs mei geit wijs mijn kijk grijs
82		☐	leef teen weer neef lees leeg reed steen reeks
		☐	gek nek ver wel les bed weg spel tekst
		☐	wijn pijn reis rijk vijf tijd fijn trein lijst

83		☐	café eerlijk baby bezem weten voordeel wereld training container
		☐	kelder lekker mensen lente wettelijk geldig geweldig zwembad bestemming
		☐	heilig ontbijt meisje gordijn rijbewijs tijdschrift universiteit identiteitskaart weigeren

ring - bank

[ɲ] x [ɲk]

1 Luister en sorteer de volgende woorden onder ring of bank.

hangen, zanger, klink, klanken, jongen, tong, denk, ding

ring	bank
	
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Hoe vorm je de klank?

Ring en bank hebben dezelfde klank: [ɲ]. Bij bank komt er alleen nog een [k] na.

[ɲ] van ring en bank.

- laat je onderkaak bijna niet naar beneden gaan, je mond is bijna gesloten
- hou je tongpunt laag, tegen je ondertanden of een beetje meer naar achteren

- doe je tongrug sterk naar achteren

- laat alle lucht door je neus gaan, niet door je mond

Pas op!

De letters r en g vormen hier één klank [ɲ] en spreken we nooit apart als [r] en [g] uit.

2 Zeg na.

ang ange ang ange ang ange
eng eng eng eng eng eng
ong ong ong ong ong ong
ing inge inge inge inge inge
ingele mingele mingele
angele mingele mingele

ank anke ank anke ank anke
enke enke enke enke enke
onk onke onk onke onk onke
inke inke inke inke inke
inkele minkele minkele
ankele mankele minkele

3 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Wat denk je? Is Marco Borsato een goede zanger?
Ik vind dat hij (niet) goed zingt.
Ik ken die zanger niet.

[Ik fɪnt] [niet choet] [goet sɪnt]

4 Luister en duid aan welke klank je hoort.

						
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
			5.		9.	
			6.		10.	
			7.		11.	
			8.		12.	

5 Duid het woord aan dat je hoort.

	A	B	C
1	bank	pang	pan
2	ban	bang	bank
3	ping	pink	pin
4	ving	vink	vin
5	koning	konijn	koningin
6	dronk	drank	drang
7	hik	hink	hing
8	wenk	wek	wang
9	zing	zink	zin
10	vinger	winkel	venkel

6 Luister en duid aan wat goed is.

- Ik vind jou heel erg slang / slank.
- De bang / bank ligt lings / links van het postkantoor.
- Ik zing / zink een lied over een gouden ring / rink.
- In de gang / gank hangt een vieze stang / stank.
- Ik ben bang / bank in het donger / donker.

[Ik fɪnt]

[lijks fan]

[Ik sɪn]

9A

7 Zeg na.

	bang lang jong	▲	banger langer jonger	▲	het bangst het langst het jongst
	klink stink drink	▲	klank stank drank	▲	klonk stonk dronk
	lon wan han	▲	long wang hang	▲	longen wangen hangen
	lonk wank hank	▲	lonke wanke hanke	▲	

8 Lees de volgende nonsenswoorden.

	lon wan han	▲	long wang hang	▲	longen wangen hangen
	lonk wank hank	▲	lonke wanke hanke	▲	

9 Zeg na.

	hing gang zing brenge	▲	honing lengte angstig dringend koningin langzaam		functie inclusief concurrent instinct verdenken bankieren linkerkant koninkrijk incognito
	rekening uitdaging vergissing belasting opmerking verzekering	▲	rekeningen uitdagingen vergissingen belastingen opmerkingen verzekeringen		
	kleding mengen wangen	▲	bank ring zang drink toegang klank		bankkaart ringvinger zangkoor drinkwater toegangskaat klankleur

10 Zeg na.

Hang je jas aan de kapstok in de gang.
De koffie staat op de derde plank, links van de thee.
Gisteren gingen enkele zangers naar Engeland.
Wil jij het drankje voor het aperitief mengen?
Ze is al jarenlang ingenieur bij die firma.
Die jongen moet eens bij de bank langsgaan.
Ik denk dat elektronisch bankieren handiger is.
Ze dronk de thee met haar pink in de lucht.
De engeltjes hangen in de lucht te zingen.
Wie mijn ring vindt, krijgt een beloning.
De trein met bestemming Amsterdam heeft vertraging.
De regering had andere verwachtingen van de koningin.
Ik ben je dankbaar voor die verandering.
Ze zijn jonger in vergelijking met vroeger.
Paul woont op de zesde verdieping, op het einde van de gang.
Pas op! Die vrouw heeft lange vingers.
Je moet dringend even langskomen!
In het Verenigd Koninkrijk rijden de auto's aan de linkerkant.
Langzamerhand nam hij de leiding en behaalde zelfs de overwinning.

11 Antwoord en geef de vraag door aan iemand in de klas.

Heb je honger? [wat find]
Ja, ik heb honger. [ik find]
Nee, ik heb nog geen honger. [nocheen]

12 Dialogen

Wie is die vreemdeling?
Dat is Paolo. Hij is een Italiaan, geen Vlaming.
Ik heb die inlichting van een jongen.
Nee, dat moet een vergissing zijn.
Ik ben bang dat de trein vertraging heeft.
Rustig maar, we hebben tijd genoeg. [tijt chanoech]

13 De punten en komma's zijn verdwenen uit het volgende verhaal.

Luister goed en duid aan waar je een pauze hoort.
Het koningsverhaal
Er was eens een koning hij ging op zoek naar een mooie jonge koningin in zijn koninkrijk kon hij ze niet vinden na een lange zoektocht trouwde hij met een knappe Italiaanse zangeres als het donker werd zong zij steeds weer voor haar koninkje ze kregen een koningswens een jongen en een meisje en ze leefden nog lang en gelukkig
Lees nu zelf het verhaal.